

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

V. Η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Οικονομίας

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

Αύγουστος 1987

Η ανταγωνιστικότητα είναι θέμα που μας ενδιαφέρει όλους άμεσα. Θέμα ιδιαίτερα σημαντικό, γιατί αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα για την επιτυχία της οικονομικής πολιτικής που ακολουθούμε στους δυο σημαντικότερους τομείς, που είναι από τη μια μεριά η οικονομία και από την άλλη η βελτίωση των δομών, οι διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούνται για τη δημιουργία μιας ισχυρής και σταθερά αναπτυσσόμενης οικονομίας.

3

“ Η εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας έχει καθοριστική επίδραση στην οικονομική μας πορεία, αφού επηρεάζει άμεσα το ισοζύγιο πληρωμών, που αποτελεί σοβαρό περιοριστικό παράγοντα της ανάκαμψης της οικονομίας ”

Η εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας έχει καθοριστική επίδραση στην οικονομική μας πορεία, αφού επηρεάζει άμεσα το ισοζύγιο πληρωμών, που αποτελεί σοβαρό περιοριστικό παράγοντα της ανάκαμψης της οικονομίας. Η βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών βέβαια εξαρτάται από τη γενική οικονομική πολιτική, γιατί αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να εξασφαλιστεί η μετακίνηση πόρων προς τις εξαγωγές, με μια ταυτόχρονη παράλληλη προσπάθεια να συγκρατηθούν οι εισαγωγές. Απαιτεί ταυτόχρονα αποτελεσματική διαχείριση της συνολικής δαπάνης, ώστε να αποφεύγεται η υπερβάλλουσα ζήτηση στους διάφορους τομείς της οικονομίας. Πάνω απ’ όλα όμως απαιτεί μια ανταγωνιστική οικονομία. Μια οικονομία που να προσαρμόζεται συνεχώς στις μεταβαλλόμενες διεθνείς οικονομικές συνθήκες και που να μπορεί να στηρίζεται περισσότερο σε εξαγωγές απ’ ό,τι στο παρελθόν, αλλά και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τον ανταγωνισμό των ξένων προϊόντων στην εγχώρια αγορά.

Είναι γνωστό πως ο διεθνής ανταγωνισμός είναι σήμερα ιδιαίτερα σκληρός. Για να υπάρξουν επομένως αγορές για τα προϊόντα μας στο εξωτερικό, αλλά και στο εσωτερικό, όπου επίσης αντιμετωπίζουμε σκληρό ανταγωνισμό από τα ξένα βιομηχανικά προϊόντα, πρέπει οι επιχειρήσεις μας να είναι σε θέση να παράγουν τα προϊόντα που προτιμούν οι καταναλωτές, σε ποιότητα και τιμές εφάμιλλες εκείνων που προσφέρουν οι ξένοι ανταγωνιστές μας. Ήδη, από το φθινόπωρο του 1985 έχει γίνει σημαντική πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση. Πρέπει όμως να προσθέσω ότι έχουμε να διανύσουμε ακόμα σημαντική απόσταση. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε έχουν δημιουργηθεί σταδιακά στη μεταπολεμική περίοδο και δε λύνονται από τη μια μέρα στην άλλη. Είναι όμως βέβαιο πως αν η διαδικασία οικονομικής προσαρμογής που έχει αρχίσει συνεχιστεί με συνέπεια, θα ανοίξει σύντομα το δρόμο για ταχύτερη αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη και τα μεσοπρόθεσμα οφέλη που θα προκύψουν θα αντισταθμίσουν με το παραπάνω το βραχυπρόθεσμο κοινωνικό κόστος, που αναπόφευκτα συνεπάγεται η οικονομική προσαρμογή.

“Ο διεθνής ανταγωνισμός είναι σήμερα ιδιαίτερα σκληρός. Για να υπάρξουν επομένως αγορές για τα προϊόντα μας στο εξωτερικό, αλλά και στο εσωτερικό, πρέπει οι επιχειρήσεις μας να είναι σε θέση να παράγουν τα προϊόντα που προτιμούν οι καταναλωτές”

Η συνεχής βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι επομένως ένα από τα κύρια θέματα που πρέπει να μας απασχολεί. Η ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας δεν είναι κάτι αφηρημένο, που ενδιαφέρει μόνο τους οικονομολόγους. Πρέπει να αποτελεί συγκεκριμένη επιδίωξη και να ενδιαφέρει τον καθένα, πρέπει να γίνει κριτήριο συμπεριφοράς όλων όσοι συμμετέχουν στην παραγωγή: του επιχειρηματία, του εργαζόμενου, του εργοδότη, του συνδικαλιστή. Την ανταγωνιστικότητα δεν πρόκειται να την πετύχουν «απρόσωποι άλλοι», αφήνοντας σε μας περιθώρια για ρυθμίσεις που αυξάνουν υπέρμετρα το κόστος παραγωγής. Πολλοί σήμερα ενδιαφέρονται για το άμεσο χρηματικό τους εισόδημα, υποβαθμίζοντας για παράδειγμα την ποιότητα του προϊόντος ή επιδιώκοντας τιμές για την πρώτη ύλη υψηλότερες από εκείνες που επικρατούν στη διεθνή αγορά. Παραβλέπουν ότι μεσοπρόθεσμα οδηγούν, όχι μόνο τους εαυτούς τους, αλλά και τη χώρα σε αδιέξοδο. **Γι' αυτό και η ανοχή και η**

αδιαφορία σε συμπεριφορές ή απαιτήσεις που υποσκάπτουν την ανταγωνιστικότητα είναι αδιαφορία για το μέλλον της χώρας.

Ορισμένοι υποστηρίζουν την άποψη, ότι μπορούμε δήθεν να προστατευθούμε από την αυξανόμενη διείσδυση ξένων προϊόντων στην εσωτερική αγορά, επιβάλλοντας μονόπλευρα περιορισμούς στις εισαγωγές. Η άποψη αυτή μπορεί να είναι φαινομενικά ελκυστική, στην πραγματικότητα όμως είναι παραπλανητική. Η χώρα μας έχει μια ανοιχτή και πολλαπλώς εξαρτημένη από το εξωτερικό οικονομία. Μια οικονομία που εντάσσεται όλο και περισσότερο στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, που συνδέεται όλο και περισσότερο με τη διεθνή αγορά. Η πορεία αυτή δεν μπορεί να ανακοπεί. Μια πολιτική οικονομικού προστατευτισμού δεν αποτελεί ρεαλιστική επιλογή, όχι μόνο γιατί θα οδηγούσε σε δυσβάστακτη αύξηση του κόστους στην κατανάλωση και την παραγωγή, αλλά επίσης γιατί θα προκαλούσε σοβαρά αντίποινα, με μείωση της ζήτησης για τα προϊόντα μας στις αγορές του εξωτερικού, με καταστροφικές συνέπειες για την πορεία των εξαγωγών μας.

“Μια πολιτική οικονομικού προστατευτισμού δεν αποτελεί ρεαλιστική επιλογή, όχι μόνο γιατί θα οδηγούσε σε δυσβάστακτη αύξηση του κόστους στην κατανάλωση και την παραγωγή, αλλά επίσης γιατί θα προκαλούσε σοβαρά αντίποινα, με μείωση της ζήτησης για τα προϊόντα μας στις αγορές του εξωτερικού, με καταστροφικές συνέπειες για την πορεία των εξαγωγών μας”

Βραχυχρόνια, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μπορεί να στηριχθεί στον έλεγχο όλων των παραγόντων που επηρεάζουν το κόστος και τον πληθωρισμό. Η συναλλαγματική πολιτική αποτελεί επίσης ισχυρό μέσο που επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα, συγχρόνως όμως έχει σοβαρές επιπτώσεις στον πληθωρισμό. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο γίνεται περιορισμένη μόνο χρήση της συναλλαγματικής πολιτικής για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η συναλλαγματική πολιτική που ακολουθήθηκε από τον Οκτώβριο 1985 είναι διαφανής. Σχεδιάστηκε έτσι ώστε να διευκολύνει την επίτευξη του στόχου της μείωσης του πληθωρισμού, διατηρώντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα, τουλάχιστο στο επίπεδο που πετύχαμε με την υποτίμηση του 15 τοις εκατό. Ο αποδοτικός αυτός συνδυασμός υπαγόρευε διολίσθηση της δραχμής για να αντισταθμιστεί η ταχύτερη

“Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας πρέπει να στηριχθεί στην αύξηση της παραγωγικότητας, με την αύξηση των επενδύσεων και την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την καλύτερη οργάνωση των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μας δυναμικού, την προώθηση νέων δυναμικών προϊόντων και την ανάπτυξη και βελτίωση των μεθόδων εμπορίας και εξαγωγικής διείσδυσης σε νέες αγορές”

αύξηση του εργατικού κόστους στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τις ανταγωνίστριες χώρες. Η ίδια συναλλαγματική πολιτική ισχύει και σήμερα και θα είμαστε υποχρεωμένοι να παραμείνουμε σ' αυτή τη διαδικασία και στο μέλλον, έως ότου επιτύχουμε το χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού, που έχουν επιτύχει οι χώρες που μας ανταγωνίζονται στο διεθνές εμπόριο.

Πρέπει όμως να τονίσω πως μακροχρόνια η στήριξη της ανταγωνιστικότητας στη μείωση των πραγματικών μισθών και στη συναλλαγματική πολιτική δεν αποτελεί για την Κυβέρνηση αποδεκτή λύση. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας πρέπει να στηριχθεί στην αύξηση της παραγωγικότητας, με την αύξηση των επενδύσεων και την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την καλύτερη οργάνωση των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μας δυναμικού, την προώθηση νέων δυναμικών προϊόντων και την ανάπτυξη και βελτίωση των μεθόδων εμπορίας και εξαγωγικής διείσδυσης σε νέες αγορές.

Οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η χώρα, ιδίως από το 1979, στο ισοζύγιο πληρωμών και στην οικονομία γενικότερα, αντανακλούν, σε μεγάλο βαθμό, διαρθρωτικές αδυναμίες σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα στη βιομηχανία. Έχουν επομένως, στο βαθμό που συμβαίνει αυτό, μονιμότερο χαρακτήρα και είναι κυρίως αποτέλεσμα της μορφής και της πολιτικής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε στη μεταπολεμική περίοδο. Οι λόγοι είναι εμφανείς, αν εξετάσουμε ειδικότερα την αναπτυξιακή πορεία του μεταποικιακού τομέα.

Η μεγέθυνση του μεταποικιακού τομέα στη μεταπολεμική περίοδο ήταν κυρίως ποσοτική. Η παραγωγή συγκεντρώθηκε σε δραστηριότητες παραδοσιακού χαρακτήρα, όπως τρόφιμα, ποτά, κλωστοϋφαντουργικά, ενδύματα, τσιμέντο κ.λπ. Δεν μπόρεσε γι' αυτό να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις μεταβολές της ζήτησης που προέκυψαν από τις αλλαγές των καταναλωτικών προτύπων στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Οι παραδοσιακοί κλάδοι κυριαρχούνται ακόμη σήμερα από μονάδες μικρομεσαίου

“Ο προσανατολισμός αυτός της παραγωγής, σε συνδυασμό με την περιορισμένη ευελιξία προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της εγχώριας και εξωτερικής αγοράς, τις σημαντικές καθυστερήσεις στον εκσυγχρονισμό πολλών κλάδων, τη χαμηλή ποιότητα του προϊόντος, την περιορισμένη εξειδίκευση στην παραγωγή, τις σημαντικές αδυναμίες στη διοίκηση, διαχείριση και εσωτερική οργάνωση των επιχειρήσεων, τη μη ορθολογική χρηματοοικονομική διάρθρωση, τη χαμηλή παραγωγικότητα και τις υψηλές εξωτερικές επιβαρύνσεις που μεταβιβάζονται στη μεταποίηση σαν αποτέλεσμα της χαμηλής παραγωγικότητας άλλων τομέων της οικονομίας, έπαιξε ανασταλτικό ρόλο στην εξέλιξη του τομέα της μεταποίησης.”

μεγέθους, που δεν έχουν επιτύχει να εξειδικεύσουν την παραγωγή τους, ενώ ταυτόχρονα συγκεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην παραγωγή των ίδιων και όχι συμπληρωματικών προϊόντων με εκείνα των μεγάλων μονάδων. Παράλληλα καθυστέρησε η ανάπτυξη των κλάδων ενδιάμεσων και κεφαλαιουχικών αγαθών που αποτελούν την υποδομή για την παραπέρα εκβιομηκάνιση της χώρας, εξαιτίας κυρίως του μικρού μεγέθους της εσωτερικής αγοράς και της τεχνολογικής εξάρτησης από το εξωτερικό.

Η βιομηχανική παραγωγή δεν προσανατολίστηκε ικανοποιητικά στην αξιοποίηση των εγχώριων πρώτων υλών. Ακόμα και στους κλάδους που αποτελούν βασικά στηρίγματα της εκβιομηκάνισης, η παραγωγή προσανατολίστηκε κυρίως στα αρχικά ή στα τελικά στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, με μεγάλη εξάρτηση πολλών κλάδων από εισαγόμενες πρώτες ύλες ή ενδιάμεσα προϊόντα. Οι αδυναμίες αυτές, σε συνδυασμό με την έλλειψη εγχώριας τεχνολογικής έρευνας, την υψηλή τεχνολογική εξάρτηση από το εξωτερικό, καθώς και το χαμηλό επίπεδο διακλαδικών και ενδοκλαδικών διασυνδέσεων, συνέβαλαν στην παραγωγή προϊόντων με σχετικά χαμηλή προστιθέμενη αξία, στην περιορισμένη καθετοποίηση της παραγωγής και στη σχετικά μικρή απορρόφηση ανθρώπινου δυναμικού.

Ο προσανατολισμός αυτός της παραγωγής, σε συνδυασμό με την περιορισμένη ευελιξία προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της εγχώριας και εξωτερικής αγοράς, τις σημαντικές καθυστερήσεις στον εκσυγχρονισμό πολλών κλάδων, τη χαμηλή ποιότητα του προϊόντος, την περιορισμένη εξειδίκευση στην παραγωγή, τις σημαντικές αδυναμίες στη διοίκηση, διαχείριση και εσωτερική οργάνωση των επιχειρήσεων, τη μη ορθολογική χρηματοοικονομική διάρθρωση, τη χαμηλή παραγωγικότητα και τις υψηλές εξωτερικές επιβαρύνσεις που μεταβιβάζονται στη μεταποίηση σαν αποτέλεσμα της χαμηλής παραγωγικότητας άλλων τομέων της οικονομίας, έπαιξε ανασταλτικό ρόλο στην εξέλιξη του τομέα της μεταποίησης.

Σοβαρές αδυναμίες αντιμετωπίζονται και στην προώθηση και διάθεση των προϊόντων του τομέα, τόσο για την εγχώρια όσο και για την εξωτερική αγορά. Ενδεικτικά σημειώνεται, ότι η δραστηριότητα του Μάρκετινγκ συχνά περιορίζεται κυρίως στην εγχώρια αγορά και πολλές φορές στο αμεσότερο περιβάλλον των επιχειρήσεων.

Ένα άλλο βασικό διαρθρωτικό πρόβλημα αποτελεί το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων του τομέα. Το αυξανόμενο κόστος παραγωγής και η συρρίκνωση των περιθωρίων κέρδους, σε συνδυασμό με τη μείωση της εγχώριας και εξωτερικής ζήτησης, αποτελούν βασικούς παράγοντες της υποχώρησης των επενδύσεων. Ωστόσο, οι ρίζες του προβλήματος είναι πιο βαθιές. Η υποτονικότητα των επενδύσεων που χαρακτηρίζει τη μεταποίηση πάνω από μία δεκαετία είναι στενά δεμένη με την όλη πορεία της οικονομίας και την έλλειψη δημιουργίας προϋποθέσεων για την προώθηση της εκβιομηχάνισης σε πρωτοποριακούς τομείς.

Τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω των διαρθρωτικών αδυναμιών επέτειναν ο υψηλός πληθωρισμός, η σχεπική μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας και η σχεπική αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Αυτό είναι το συμπέρασμα από μία ανάλυση των στοιχείων που προσδιορίζουν με άμεσο τρόπο την ανταγωνιστικότητα σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές της Ελλάδας στη διεθνή αγορά.

Όπως ανέφερα ήδη, βασική προϋπόθεση για την επιδιωκόμενη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών είναι η διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνιστικότητας. Τούτο εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το **σχεπικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος**.

Από την εξέλιξη του σχεπικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στη περίοδο 1978–86, τόσο για το σύνολο της οικονομίας όσο και για το μεταποιητικό τομέα, σε σχέση με τις 19 κύριες ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας, προκύπτει ότι:

Το κατά μονάδα σχετικό κόστος εργασίας στη μεταποίηση, εκφρασμένο σε όρους σταθμισμένης ισοπημίας, παρουσιάζει μία έντονη αυξητική τάση σε ολόκληρη την περίοδο από το 1975 μέχρι την υποτίμηση του 3ου τριμήνου του 1985, με προσωρινή μόνο υποχώρηση το 1983 σαν αποτέλεσμα της πρώτης υποτίμησης της δραχμής. Στην ίδια περίοδο το κατά μονάδα κόστος εργασίας για το σύνολο της οικονομίας σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος για τις ανταγωνίστριες χώρες παρουσιάζει ελαφρά αυξητική τάση, με ορισμένες διακυμάνσεις, αλλά κινείται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι το αντίστοιχο κόστος για τη μεταποίηση.

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι από το 1975 και μετά, ιδίως στο μεταποιητικό τομέα, χάναμε συνεχώς σε ανταγωνιστικότητα. Το τέταρτο τρίμηνο του 1981 **ο δείκτης ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας** ως προς τις ανταγωνίστριες χώρες του ΟΟΣΑ ήταν 106,9. Το πρώτο τρίμηνο του 1985 είχε φτάσει 131,4. Η ανταγωνιστικότητά μας είχε δηλαδή μειωθεί κατά ποσοστό που ξεπερνούσε το 20%.

9

Μετά τη λήψη των μέτρων σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας τον Οκτώβριο του 1985 και οι δύο δείκτες κόστους παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση, με τάση παραπέρα μείωσης μέχρι το 4ο τρίμηνο του 1986.

Ειδικότερα, με βάση το δείκτη κόστους για τη μεταποίηση, η ανταγωνιστικότητα βελτιώθηκε μεταξύ του 3ου τριμήνου του 1985 και του 4ου τριμήνου του 1986, κατά 22% περίπου, που συνεπάγεται αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας στο επίπεδο που είχε διαμορφωθεί το 1981. Σημαντική είναι και η αντίστοιχη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας για το σύνολο της οικονομίας. Όπως τόνισα προηγουμένως, η βελτίωση που σημειώθηκε στην ανταγωνιστικότητα προήλθε τόσο από την υποτίμηση της δραχμής και την εισοδηματική πολιτική που ακολουθήθηκε το 1986 όσο και από την περιορισμένη βελτίωση στην παραγωγικότητα εργασίας. Το σταθεροποιητικό

“ Η ανταγωνιστικότητα βελτιώθηκε μεταξύ του 3ου τριμήνου του 1985 και του 4ου τριμήνου του 1986, κατά 22% περίπου ”

“Θα ήταν λάθος να θεωρηθεί με βάση τα παραπάνω, ότι η ανταγωνιστικότητα επιτυγχάνεται αποκλειστικά και μόνο με τη συμπίεση του κόστους εργασίας. Η βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων αποτελεί, όπως και η ανταγωνιστικότητα, επιτακτική ανάγκη για την οικονομία μας, αν θέλουμε να διαμορφώσουμε μία κοινωνία πιο δίκαιη. Γι’ αυτό και η οικονομική πολιτική πρέπει να σταθμίζει τις δυνατότητες της οικονομίας με τέτοιο τρόπο, ώστε να προωθεί ταυτόχρονα και τους δύο στόχους σε συνάρτηση μεταξύ τους”

πρόγραμμα και οι θυσίες των εργαζομένων πέτυχαν να ανακοπεί η αρνητική πορεία και να αρχίσει μία αντίστροφη εξέλιξη. Την εξέλιξη αυτή πρέπει και να διαφυλάξουμε και να προωθήσουμε με την οικονομική μας πολιτική τα επόμενα χρόνια.

Θα ήταν λάθος να θεωρηθεί με βάση τα παραπάνω, ότι η ανταγωνιστικότητα επιτυγχάνεται αποκλειστικά και μόνο με τη συμπίεση του κόστους εργασίας. Η βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων αποτελεί, όπως και η ανταγωνιστικότητα, επιτακτική ανάγκη για την οικονομία μας, αν θέλουμε να διαμορφώσουμε μία κοινωνία πιο δίκαιη. Γι’ αυτό και η οικονομική πολιτική πρέπει να σταθμίζει τις δυνατότητες της οικονομίας με τέτοιο τρόπο, ώστε να προωθεί ταυτόχρονα και τους δύο στόχους σε συνάρτηση μεταξύ τους.

Είδαμε προηγουμένως, ότι η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των προϊόντων, την οργάνωση της παραγωγής και διάθεσης, την αποτελεσματικότητα της επιχειρηματικής οργάνωσης. Αποτελεί κοινοτοπία η διαπίστωση, ότι το κρασί με ονομασία προέλευσης διατίθεται σε υψηλότερη τιμή από το μη τυποποιημένο κρασί χωρίς ονομασία προέλευσης. Η κοινοτοπία αυτή όμως διαπίστωση δείχνει, ότι το υψηλότερο εισόδημα του αγρότη εξαρτάται όχι από εγγυημένες τιμές που αφορούν το χύμα κρασί, αλλά από την ποιότητα του προϊόντος του, την καλή τυποποίηση, τη συνεταιριστική οργάνωση της μεταποίησης και εμπορίας. Σχεδόν το σύνολο των γαλλικών κρασιών που εξάγονται έχουν ονομασίες προέλευσης, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα ελληνικά κρασιά είναι μηδαμινό. Την ανταγωνιστικότητα λοιπόν θα την κερδίσουμε με σκληρή δουλειά, που θα βελτώσει την ποιότητα των προϊόντων που προσφέρουμε.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου της τελευταίας δεκαετίας είναι φανερό, ότι οι ελληνικές εξαγωγές εξακολουθούν να αποτελούν ένα πολύ μικρό μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών των χωρών της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ, όπου

κατευθύνεται πάνω από το 75% των ελληνικών εξαγωγών. Πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός, ότι το μερίδιο αυτό μέχρι το 1986 μίκραινε αντί να αυξάνει με την πάροδο του χρόνου. Η αυξητική τάση που επιτεύχθηκε το 1986 πρέπει να συνεχιστεί. Με την ένταξη της χώρας το 1981 στην ΕΟΚ αυξήθηκε το ποσοστό των εξαγωγών που κατευθύνονται προς τις χώρες-μέλη της ΕΟΚ και έφτασε το επίπεδο που είχε σημειωθεί στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Δηλαδή αυξήθηκε από 48% το 1980 σε 55% το 1986. Παράλληλα όμως αυξήθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό το μερίδιο των εισαγωγών από τις χώρες της ΕΟΚ, από 35% το 1980 σε 50% περίπου το 1986.

Στην περίοδο 1980-86 ο βαθμός εισαγωγικής διείσδυσης αυξήθηκε σημαντικά σε μία μεγάλη σειρά κλάδων της μεταποίησης, τόσο σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ όσο και με το σύνολο χωρών.

Σημειώνεται ότι οι εξαγωγές, παρ' όλο που παρουσιάζουν τάσεις διεύρυνσης σ' ό,τι αφορά την ποικιλία των εξαγόμενων προϊόντων, εξακολουθούν να στηρίζονται σε ένα μικρό αριθμό κλάδων παραδοσιακών προϊόντων του μεταποιητικού τομέα. Η διεθνής ζήτηση όμως για τα προϊόντα αυτά περιορίζεται συνεχώς. Οι εξαγωγές προϊόντων με αυξημένες απαιτήσεις σε τεχνολογία είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες. Ο βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από εξαγωγές στην ίδια περίοδο παρουσίασε μία μικρή τάση βελτίωσης με πολλές διακυμάνσεις, αλλά δεν έχει ξεπεράσει το 50%.

“ Στην περίοδο 1980-86 ο βαθμός εισαγωγικής διείσδυσης αυξήθηκε σημαντικά σε μία μεγάλη σειρά κλάδων της μεταποίησης, τόσο σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ όσο και με το σύνολο χωρών ”

Η χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας, όπως προκύπτει από τις εξελίξεις των τελευταίων χρόνων στο κατά μονάδα κόστος εργασίας, αντισταθμίστηκε σε ορισμένο βαθμό με τη διατήρηση του συστήματος των εξαγωγικών ενισχύσεων και με τις βελτιώσεις που έγιναν στη λειτουργία του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου σχετικά με την καταβολή των εξαγωγικών επιστροφών και την ελαχιστοποίηση των χρονοβόρων διαδικασιών που σημειώνονταν μέχρι το 1982.

“Οι επιχειρήσεις πρέπει να προσαρμοστούν στη σκέψη, ότι η ανταγωνιστικότητα τους δεν μπορεί να είναι πάντα αποτέλεσμα κρατικής βοήθειας. Η προσφορά του κοινωνικού συνόλου δεν αποτελεί κεκτημένο δικαίωμα, αλλά συμβολή προσωρινού και μεταβατικού χαρακτήρα, που επιτρέπει την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις αυξημένες συνθήκες ανταγωνισμού”

Είναι γεγονός βέβαια, ότι τα εξαγωγικά κίνητρα έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στην όλη εξαγωγική προσπάθεια της χώρας. Ωστόσο, η υπέρμετρη προστασία και επιδότηση δημιούργησαν στρεβλώσεις και εμπόδισαν τις αναγκαίες προσαρμογές στη δομή του μεταποιητικού τομέα, που υπαγορεύονταν από τις μεταβαλλόμενες εσωτερικές και διεθνείς οικονομικές συνθήκες. Γι' αυτό το λόγο οι εξαγωγικές αυτές ενισχύσεις δεν ήταν δυνατό να διατηρηθούν για πολύ καιρό. Επιπρόσθετα, για το λόγο ότι δεν ήσαν συμβιβαστές με τις σχετικές διατάξεις και τους κανόνες περί ανταγωνισμού της ΕΟΚ.

Άλλωστε οι επιχειρήσεις πρέπει να προσαρμοστούν στη σκέψη, ότι η ανταγωνιστικότητά τους δεν μπορεί να είναι πάντα αποτέλεσμα κρατικής βοήθειας. Η προσφορά του κοινωνικού συνόλου δεν αποτελεί κεκτημένο δικαίωμα, αλλά συμβολή προσωρινού και μεταβατικού χαρακτήρα, που επιτρέπει την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις αυξημένες συνθήκες ανταγωνισμού. Αλλά ο φορολογούμενος και συνακόλουθα η Κυβέρνηση έχουν από κάθε εξαγωγική επιχείρηση την απαίτηση να βελτιώσει την αποδοτικότητά της, ώστε να ελαχιστοποιήσει την κοινωνική επιβάρυνση. Τα κέρδη των επιχειρήσεων δεν μπορεί να προκύπτουν από κρατική ενίσχυση, αλλά πρέπει να είναι αποτέλεσμα της δικής τους επιχειρηματικής ικανότητας. Η κοινωνικοποίηση του επιχειρηματικού κινδύνου είναι συντηρητική πολιτική και δεν αποτελεί πολιτική αυτής της Κυβέρνησης.

Με την εφαρμογή και στη χώρα μας του Φόρου Προσπιθέμενης Αξίας περιορίστηκαν σημαντικά οι λόγοι που υπαγόρευαν την καθιέρωση των εξαγωγικών ενισχύσεων, όπως ήταν οι διάχυτες επιβαρύνσεις από έμμεσους φόρους. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας με την εφαρμογή του διευτούς σταθεροποιητικού προγράμματος πιστεύουμε ότι αποτελεί μία πρόσθετη ευνοϊκή εξέλιξη, που κάνει δυνατή τη σταδιακή μείωση των εξαγωγικών ενισχύσεων.

Πρόσθετους σημαντικούς αντισταθμιστικούς παράγοντες στις σταδιακές μειώσεις των ενισχύσεων πιστεύεται ότι θα αποτελέσουν η παραπέρα βελτίωση του θεσμικού και του οργανωτικού πλαισίου για τη διενέργεια και προώθηση των εξαγωγών, καθώς και η εξάλειψη ενδεχομένων αντικινήτρων στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων εξαγωγών. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα στα πλαίσια διαμόρφωσης μιας νέας δυναμικής εξαγωγικής πολιτικής. Τα υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου επεξεργάζονται από κοινού μία σειρά από μέτρα εξαγωγικής πολιτικής, που αποβλέπουν στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού και λειτουργικού πλαισίου των εξαγωγών. Τα κυριότερα από αυτά τα μέτρα αφορούν στη βελτίωση του ασφαλιστικού συστήματος εξαγωγών και εξαγωγικών πιστώσεων, στην εφαρμογή νέων θεσμών χρηματοδότησης εξαγωγών, όπως είναι το FACTORING, στην προώθηση των εξαγωγών με τη δημιουργία εξαγωγικών εταιρειών (EXPORT TRADING COMPANIES), καθώς και με την ουσιαστική υποστήριξη κάθε εξαγωγικής δραστηριότητας από τον Οργανισμό Προώθησης Εξαγωγών, με κατάλληλη αναδιοργάνωση και επέκταση των δραστηριοτήτων του. Η Κυβέρνηση θα διαθέσει το 1987 πάνω από 1 δις δρχ. για τη βελτίωση της εξαγωγικής υποδομής. Τα προτεινόμενα μέτρα θα οριστικοποιηθούν φυσικά με τη στενή συνεργασία όλων των αρμόδιων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που εμπλέκονται σε εξαγωγικές δραστηριότητες.

Το κυριότερο συμπέρασμα που προκύπτει από τη σύντομη αυτή ανάλυση είναι ότι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και ειδικότερα της βιομηχανίας είναι πρωταρχική ανάγκη. Παρ' όλη τη σχετική βελτίωση που σημειώθηκε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια παραπέρα βελτίωσης. Εκεί πρέπει να συγκεντρωθεί η προσπάθεια τόσο της πολιτείας όσο και του επιχειρηματικού κόσμου και των εργαζομένων.

Έκδοση: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
Επιμέλεια Έκδοσης: Αντώνης Σωτηράκος
Γλωσσική Επιμέλεια: Ηρακλής Ανδύρας
Εκτύπωση: Αριάδνη Δ. Κασόλα
«Πορεία Γραφικές Τέχνες – Εκδόσεις»
Θεμιστοκλέους 27 – Τηλ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1987